

Η αγάπη και το πένθος του ανθρώπινου γένους

Ορθοδοξία / Πνευματική ζωή

Γερόντισσα Παρακλήτη, Δρ. Θεολογίας, Ιερά Σκήτη Αγίας Μαρίας Μαγδαληνής Λητής

Φέτος θα θέλαμε να αφιερώσουμε την μεγάλη αρετή, αυτή της αγάπης, στην μνήμη της Αγίας Μαρίας Μαγδαληνής.

Στον δεύτερο τόμο της Φιλοκαλίας, υπάρχουν οι «τέσσερεις εκατοντάδες Περί αγάπης» του αγίου Μαξίμου Ομολογητού. Οι λόγοι του Αγίου είναι πολλοί, εμείς θα εστιάσουμε στους πρώτους δυο λόγους της πρώτης εκατοντάδας.

Γράφει στην νέα ελληνική έκδοση: «*Η αγάπη είναι μία αγαθή διάθεση της ψυχής, η οποία την κάνει μην προτιμά κανένα από τα όντα περισσότερο από τη γνώση του Θεού. Είναι όμως αδύνατο να φτάσει να αποκτήσει αυτή την αγάπη όποιος έχει κάποια εμπαθή κλίση σε κάτι από τα γήινα*»[\[1\]](#).

Αυτή η αγαθή διάθεση αναζητεί την γνώση του Θεού, χρειάζεται να έχουμε την διάθεση για να γνωρίσουμε τον Θεό, δηλ. να αγαπάμε να μάθουμε τον Θεό. Η αγάπη είναι η πηγή για μία τέτοια αναζήτηση και η γνώση τρέφει την αγάπη αυτή και την ενδυναμώνει. Η δική μας διάθεση για να γίνει αγαθή χρειάζεται να μοιάζει με την αγαθότητα του Θεού, δηλ. σαν να λέμε να έχουμε διάθεση Θεού, γιατί ο

Θεός είναι ο μόνος αγαθός.

Η γνώση της αγίας Μαρίας Μαγδαληνής για τον Χριστό την έκανε να Τον αναζητά μετά τον θάνατό Του παρ' όλο που είχε θλιμμένη διάθεση, πράγμα φυσικό αφού μόλις είχε χάσει τον Χριστό. Όμως ήξερε ότι με τέτοιο δάσκαλο δεν πεθαίνει η σχέση λόγω του θανάτου. Μπορεί να θάψανε το σώμα, όμως δεν ήταν δυνατόν να θάψουνε την πίστη της και την σχέση που είχε η ίδια μαζί Του. Όλα μέσα της είναι ακόμη ζωντανά. Μετά την σωματική απουσία Του δεν σταμάτησε να Τον ψάχνει. Αυτή η διάθεση είναι τόσο σταθερή που δεν την σβήνει το γεγονός του θανάτου. Τόση πίστη στην παρουσία του Χριστού, ακόμη και όταν είναι Εκείνος νεκρός! Γνώριζε μέσα της ότι τώρα έχει άλλη διάσταση αυτή η παρουσία χωρίς να συνειδητοποιεί ακριβώς τον τρόπο! Είχε εμπιστοσύνη σε ό,τι προσέφερε στον Χριστό. Εκείνος ήταν η πηγή της αγαθής διάθεσής της. Μία διάθεση που δεν κάνει πίσω, δεν κοιτάει πίσω. Πηγαίνει και στον τάφο χαράματα! Η αγία Μαρία Μαγδαληνή στο πένθος της, στην αναμονή της με το μύρο, και στον πόνο της καρδιάς της για μία μεγάλη απώλεια, εκφράζει όλους τους πονεμένους ανθρώπους. Καθίσταται πρότυπο για όλους όσοι απωλέσαμε έναν δικό μας άνθρωπο. Μας υπενθυμίζει ότι η σχέση παραμένει υπαρκτή. Δεν χάνει τον Χριστό, είναι συνεχώς μέσα της παρών.

Πόσες φορές καθόμαστε και εμείς έτσι, με πόνο, με άδεια χέρια, με σκυμμένο κεφάλι απέναντι σε μία ανθρώπινη απώλεια για ένα δικό μας αγαπημένο πρόσωπο;!

Πόσο ομοιάζουμε εκείνη την ώρα στην Αγία Μαγδαληνή;!

Εκείνη δεν έκλαιγε από αμφιβολία αν θα μπει ή δεν θα μπει στην Βασιλεία του Θεού! Δεν έκλαιγε τυπικά για μία αμαρτία υπό τον φόβο του Μωσαϊκού νόμου! Πολλές φορές κλαίμε για την αμαρτία επειδή πληγώνει την αυτό-εικόνα μας, ή

επειδή χαλάσαμε έναν κανόνα. Όμως το αληθινό κλάμα πάντα αφορά τη σχέση και την διάρρηξή της! Αφορά την αγάπη, επειδή με την αμαρτία θα υπάρχει η πιθανότητα να χάσουμε την σχέση ή να κρυώσει η αγάπη! Η αγία έκλαιγε μία παρουσία και μία απουσία. Βέβαια το πένθος και τα φρικτά εκείνα γεγονότα την εμπόδιζαν να σκεφτεί την Ανάσταση. Δεν ήταν εκείνη την ώρα δυνατόν να σκεφτεί κάτι τέτοιο. Όπως κάθε πιστός δεν είναι πάντα έτοιμος την ώρα του πένθους του να τα δει όλα με τα μάτια της πίστεως και της Ανάστασης. Χρειάζεται χρόνος.

Η αγάπη συνδέεται φυσικά με το πένθος! Ποιον κλαίμε; Αυτόν που αγαπάμε. Όμως εδώ ο άγιος Μάξιμος μας δίνει και άλλες διαστάσεις της αγάπης. Μία αγάπη πιο δυνατή από τον θάνατο. Μία αγάπη που ζει για πάντα. Αυτή η αγάπη δεν τελειώνει εδώ στη γη. Αν εστιάσουμε στην λέξη αγάπη, καθένας από μας θα πει κάτι από την εμπειρία του και θα ανακαλύψει πόσο τρέφεται η ψυχή του από την αγάπη. Μπορεί κάποιος να πει ότι έχει πληγωθεί λόγω της αγάπης του. Όμως η αγαθή διάθεση όταν ενώνεται με την αγάπη του Χριστού γίνεται μυστήριο.

Το μυστήριο της αιώνιας αγάπης του Χριστού δεν πρόκειται να εγκαταλείψει την αληθινή, αγαθή και σταθερή διάθεση, ακόμη και μέσα στην θλίψη. Ο πονεμένος Χριστός, ο σταυρωμένος που συγχώρησε τους απλούς στρατιώτες που τον λοιδορούσαν πριν μία μέρα, δεν θα άφηνε την αληθινή μαθήτριά και την ψυχή της να περιπλανιέται απαρηγόρητη. Γνωρίζει από πόνο ο Χριστός όπως επίσης γνωρίζει την αληθινή αγάπη και έτσι δεν αφήνει την Μαγδαληνή να κάθεται με το μύρο της στην μοναξιά του πένθους της.

Ο Αναστάς Χριστός είναι πίσω μας την ώρα του πένθους μας, της ασθένειάς μας, της δοκιμασίας μας, της απώλειάς μας. Είναι πίσω και μας προσφωνεί με το όνομά μας όπως είπε στην Μαρία Μαγδαληνή: Μαρία! Αρκεί να πάμε σε αυτόν να κλάψουμε, να αναζητούμε μέσα στο πένθος μας το πρόσωπό Του για να μας φωτίσει και να μας εξηγήσει πώς να αντιμετωπίσουμε αυτό που μας συμβαίνει. Αφού πρώτος γεύθηκε τον μέγιστο πόνο στον σταυρό, ξέρει από πόνο και από δοκιμασία. Οπότε είναι ο Μόνος ικανός να σταθεί δίπλα μας.

Τον έκλαψε η Μαγδαληνή τον Χριστό στον τάφο Του. Όλα ήθελε να τα μοιραστεί μαζί Του. Και εμείς θα μπορούσαμε να κλάψουμε τον άνθρωπό μας στον Χριστό, ζητώντας την αποδοχή μέσα μας, την πίστη στην Ανάσταση ότι δεν χάθηκε ένα παιδί μας μέσα στα χώματα, ότι ζει. Να μας δώσει ο Θεός την αίσθηση της παρουσίας του ανθρώπου μας, και να συνεχίσουμε την σχέση μας μαζί του με ένα διαφορετικό τρόπο. Χρειαζόμαστε μετά από μία απώλεια χρόνο και δύναμη για να βρούμε πάλι το κουράγιο να αντιμετωπίσουμε ό,τι θα φέρει η ζωή, ώστε να συνεχίσουμε τον δρόμο μας.

Το πένθος έχει τα δικά του στάδια. Σύμφωνα με την ψυχολογική προσέγγιση[2], χρειάζεται να τα περάσουμε με φροντίδα και υποστήριξη. Χρειαζόμαστε χρόνο μέχρι να αρχίσουμε να ανακαλύπτουμε νόημα σε όλο αυτό που μας συμβαίνει. Στην Μαγδαληνή δεν πήρε πολύ χρόνο. Της εμφανίστηκε ο Χριστός αμέσως και της είπε για την Ανάσταση. Με αυτήν την πίστη συνέχισε την ζωή της μέσα από αυτό το νόημα. Και εμείς όσο μπορούμε να παρακαλούμε τον Θεό να μας δώσει αυτογνωσία και αποδοχή, να μας δώσει κάποια αίσθηση της παρουσίας Του ώστε να διέλθουμε το πένθος μέχρι να φτάσουμε στο νόημα. Να ανακαλύψουμε τη πρόνοιά Του και έτσι να ησυχάσει η ψυχή μας και σιγά - σιγά να σβήσει η φωτιά του πόνου.

Στο βίο της αγίας μας βιώνουμε την σταθερή αγάπη της σε όλες τις συνθήκες. Γιατί αυτό που λέει ο άγιος Μάξιμος στο πρώτο λόγο ότι να αποκτήσει κανείς την σταθερή διάθεση θα χρειαστεί να φροντίσει μόνο το άκρως απαραίτητο από τα επίγεια, ώστε να μην είναι εξαρτημένος από κάτι. Η εξάρτηση δεν θα τον αφήνει ελεύθερο και έτσι δεν θα μπορέσει -ακόμη και αν θέλει- να έχει μέσα του μία σταθερότητα.

Μία φροντίδα του εαυτού μας και της ψυχής μας είναι να παρατηρούμε τι μας εμποδίζει να αποκτήσουμε αυτήν την σταθερότητα. Πρόκειται για έναν γόνιμο προβληματισμό, ο οποίος συνεπάγεται και μία εσωτερική εργασία που μπορεί να περιέχει και κάποιον κόπο και πόνο. Όμως η αξία του συνανθρώπου, η αξία της κάθε ψυχής που έχει φέρει ο Θεός στον δρόμο μας είναι κάτι ιερό, και αξίζει τον κόπο να στραφούμε στον έσω εαυτό μας και να δούμε τι έχει διαρραγεί στις σχέσεις μας.

Η αγία Μαγδαληνή είχε μία σεμνή παρρησία απέναντί από τον Χριστό, έτσι γράφει στο Παρακλητικό της Κανόνα, και αυτή η σεμνή παρρησία είναι ένα στοιχείο της σταθερής αγάπης. Η σταθερή αγάπη είναι πάντα παρούσα στην συζήτηση, δεν φοβάται, δεν αποφεύγει, έχει την ασφάλεια της σχέσης. Ήρθε η Μαγδαληνή, ψάχνει, κλαίει, αναζητά: «πού είσαι διδάσκαλε;!». Όπως αναφέρει ο μακαριστός Γέροντας Αιμιλιανός στο βιβλίο *Περί Νήψεως*[3], ο μοναχός συζητάει τα πάντα με τον Γέροντά του και αυτό γίνεται σε πνεύμα σεμνής παρρησίας. Δεν κρύβει κάτι. Ξέρει σε ποιο πλαίσιο πνευματικό σχέσης απευθύνεται, γνωρίζει τα όριά του και ότι η αποκάλυψη του εσωτερικού του κόσμου γίνεται με σκοπό την θεραπεία. Αυτή είναι μία υγιής πνευματική - θεραπευτική σχέση.

«Την αγάπη την γεννά η απάθεια, την απάθεια την γεννά η ελπίδα στο Θεό, την ελπίδα, η υπομονή και η μακροθυμία. Αυτές τις γεννά η καθολική εγκράτεια, την εγκράτεια, ο φόβος του Θεού, το φόβο του Θεού τον γεννά η πίστη»[4].

Εδώ βρισκόμαστε μπροστά σε μία φοβερή ανάλυση πνευματική για τα μυστήρια της ανθρώπινης ψυχής, η οποία συνδέεται με τον Θεό και αγωνίζεται πνευματικά. Την καθαρή αγάπη την γεννά η απάθεια! Η απάθεια δεν αφήνει τίποτα να μπει ανάμεσα στην ψυχή και τον Θεό, στην επικοινωνία μαζί Του. Και σημείο απάθειας είναι να βλέπουμε σε κάθε άνθρωπο την εικόνα του Θεού, αυτό που αναφέραμε προηγουμένως για τη αξία του κάθε προσώπου. Αγαπάμε χωρίς πάθος- παθολογία, δηλ. αγαπάμε με την καλή έννοια του πάθους. Αγαπάμε χωρίς να κάνω κακό στον εαυτό μου ή στον άλλο επικαλούμενος την παθολογική αγάπη! Αγαπάμε μέσω του αγίου Πνεύματος με την εν Χριστώ αγάπη. Αγάπη άνευ όρων και όχι ορίων, αγαπάμε και χωράμε τον άλλο ως εικόνα του Θεού, αγαπάμε χωρίς να καταρρεύσουμε από μία απώλεια ή πένθος, γιατί γνωρίζουμε ότι η μόνη εξάρτησή μας είναι από τη Χάρη του αγίου Πνεύματος. Γιατί η πίστη μας έχει την δυνατότητα ακόμη και στην απώλεια να μας ενώνει με τον άνθρωπό μας. Δεν τελειώνει η σχέση στο φέρετρο! Στην πίστη μας και στην διδασκαλία των πατέρων το πένθος και κάθε δοκιμασία μεταβάλλεται σε ευλογία.

Η απάθεια γεννιέται από την ελπίδα στον Θεό. Η ελπίδα στον Θεό είναι διαφορετική από την έννοια της ελπίδας χωρίς Θεό. Εδώ είναι να αφεθούμε στον Θεό, με εμπιστοσύνη στην πρόνοιά Του. Έτσι δεν κολλάμε σε κάτι, είμαστε ελεύθεροι, είμαστε φτωχοί και ταυτόχρονα πλούσιοι εν Χριστώ όπως λέει ο απόστολος Παύλος «ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες»^[5]. Η ελπίδα ότι τίποτα δεν είναι χαμένο στην γη, όλα βρίσκονται υπό την σκέπη του Θεού: οι πόνοι μας, τα δάκρυά μας, όλα θα είναι τα δομικά υλικά με τα οποία θα χτίσουμε την άνω οικεία μας. Η ελπίδα μας είναι ότι ο Θεός τα αναπληρώνει όλα, αλλά όχι απαραίτητα πάντα εδώ στη γη. Έχουμε να λαμβάνουμε και στην άλλη πατρίδα, την Άνω. Η βασική μας ελπίδα είναι ότι η υπόσχεσή Του είναι σταθερή και αληθινή.

Η υπομονή και η μακροθυμία οδηγούν στο να αποκτήσουμε την ελπίδα στον Θεό, να ξεκολλήσουμε από διάφορα ασήμαντα, να αξιοποιήσουμε τον χρόνο μας και να κρατήσουμε μόνο αυτό που ωφελεί το έδαφος της ψυχής μας για καλύτερη φύτευση. Όντως, είναι μακρύ το ταξίδι. Όμως είναι όμορφο. Τι πιο όμορφο από το να γνωρίσουμε την γλυκιά παρουσία του Αγίου Πνεύματος, την ομορφιά του εαυτού μας και προφανώς την ομορφιά του πλησίον μας; Όντως το ταξίδι χρειάζεται υπομονή και μακροθυμία, χρειάζεται δηλ. μία φροντίδα με εγρήγορση, με αναγνώριση και παρατήρηση, χρειάζεται ηρεμία και επίγνωση για τις δικές μας ανάγκες και τις ανάγκες των ανθρώπων μας. Δόξα στη μακροθυμία σου Κύριε! Αυτό ψάλλουμε την Μεγάλη Εβδομάδα. Η μακροθυμία του Χριστού δεν σημαίνει άγνοια ή αδυναμία. Αντιθέτως κρύβει δύναμη και μεγάλη σοφία. Πολλές φορές η

σιωπή είναι μεγάλη σοφία ιδιαίτερα όταν ο άλλος δεν είναι σε θέση να καταλάβει ή να ακούσει! Χρειάζεται αγάπη με απάθεια γιατί εκεί χωράνε και οι δυο. Ο Χριστός δεν έβγαλε κανέναν έξω. Ακόμη και σε αυτούς που τον σταύρωσαν έδειξε κατανόηση και μακροθυμία, ήξερε ότι μέχρι εδώ μπορούν! Και έτσι μας διδάσκει την μακροθυμία του. Μακροθυμία στον εαυτό μας και στον άλλον. Πολλές φορές χρειαζόμαστε και για τον εαυτό μας μακροθυμία, να μάθουμε να αγαπήσουμε τον εαυτό μας και έτσι θα μάθουμε να αγαπήσουμε και τους άλλους. Είναι υγεία να δώσουμε στον κήπο μας τον χρόνο του όπως επίσης χρόνο και στον κήπο του άλλου αναγνωρίζοντας ότι όλοι πάσχουμε από απότομες αλλαγές, γιατί η ζωή μπορεί να φέρει πολλά ξαφνικά!

Την εγκράτεια την γεννάνε η υπομονή και η μακροθυμία! Με την λέξη εγκράτεια ξέρει η ψυχή ότι ήρθε από το χώμα και στο χώμα επιστρέφει! Η εγκράτεια μας κρατάει στο φρόνημα το πνευματικό δηλ. δεν εξαρτάται από εμάς ο ερχομός μας στη γη ούτε και η έξοδός μας από αυτήν. Η εγκράτεια μόνη της σαν λέξη ανήκει σε έναν χώρο πνευματικό και ουράνιο. Οριοθετείται από αυτό που αναφέραμε προηγουμένως: να ζούμε με αυτό που μας αρκεί. Να ζούμε με πνεύμα ότι υπάρχουν και οι άλλοι σε αυτόν τον πλανήτη. Ο φόβος του Θεού έρχεται από την εγκράτεια. Ζούμε με φόβο Θεού, με δικαιοσύνη Θεού. Όχι με φοβία ή φόβο τιμωρίας. Με επίγνωση ότι υπάρχει ο Θεός. Να αντιληφθούμε τα μέτρα μας. Ο φόβος του Θεού φαίνεται όταν ξέρουμε πως ό,τι μας χάρισε ο Θεός είναι για να έχουμε ζωή αλλά και καλύτερη ζωή. Όμως όταν δεν ζούμε με φόβου Θεού θα εισπράττουμε όσα βλέπουμε και ακούμε να γίνονται στις κοινωνίες μας

Με την πίστη κλείνει αυτός ο κύκλος της ανάλυσης! Ξεκίνησε ο άγιος Μάξιμος με την αγάπη και έκλεισε με τη πίστη, την πίστη στη Χάρη του Θεού στην καθημερινή μας ζωή. Την πίστη στην δύναμη που έχει βάλει μέσα μας. Την πίστη στην δύναμη του άλλου. Την πίστη σε ό,τι μας έχει χαρίσει. Την πίστη στην σοφία Του. Την πίστη στην πρόνοιά Του και την φροντίδα Του για την σωτηρία μας. Αγάπη, ελπίδα και πίστη. Όμως το μεγαλύτερο από όλα, όπως λέει ο απόστολος Παύλος, είναι η αγάπη. Η αγάπη είναι η μόνη αιτία για να αφιερωθούμε στον Χριστό και να τον ακολουθήσουμε. Η πίστη μας ελευθερώνει από κάθε εξάρτηση. Γιατί με την πίστη μεταφέρουμε βουνά λέει ο Χριστός. Αν κατανοήσουμε τον τρόπο που ενεργεί η πίστη μας και τι χρειάζεται για να στερεωθεί, θα είναι πολύ βοηθητικό για μας.

Η αγάπη, η ελπίδα και η πίστη αποτελούν ένα σωτήριο τρίγωνο για την αντιμετώπιση του κάθε πένθους μας. Αν φροντίσουμε να έχουμε μέσα μας χώρο για το τρίγωνο αυτό, θα έχει άλλη ποιότητα η ζωή μας μέσα στους πόνους και στις δυσκολίες.

Η αγία Μαγδαληνή είναι ένα ζωντανό υπόδειγμα για όλα αυτά. Δεν ξέρουμε πολλά

για την ζωή της, ξέρουμε για την αλλαγή και τη θεραπεία της από τα επτά δαιμόνια. Όμως η αγία γέμισε την ψυχή της με τη παρουσία του διδασκάλου της ώστε να μην μπει κανένα άλλο δαιμόνιο. Έζησε με μία αγάπη σταθερή στο δρόμο του αγώνα μέχρι να έφτασε στην απάθεια και στην αγιότητα.

Όλοι έχουμε τα δαιμόνιά μας και τα πάθη μας. Ας πάρουμε αυτήν την σταθερότητα της αγίας σαν δείγμα να κοιτάξουμε σταθερά στον κέντρο του κύκλου της ζωής μας, στον Χριστό. γιατί όταν κοιτάμε όλοι μαζί προς το κέντρο θα έρθουμε και πιο κοντά ο ένας στον άλλο. Αυτή είναι η αγαθή διάθεση στην σχέση μας με τον Χριστό, με τους αγίους και με τους ανθρώπους!

Ας πρεσβεύει η Αγία Μαγδαληνή ώστε να αποκτήσουμε μόνιμα αυτήν την αγάπη μέσα μας! Αμήν.

[1] Λόγος Α΄, σελ. 49.

[2] David Kessler, **Finding Meaning: The Sixth Stage of Grief.**

[3] σελ. 192

[4] Λόγος Α΄, σελ. 49

[5] Β΄ Κορ. 6, 10.

*Η εικονιζόμενη πυρογραφία προέρχεται από το εργαστήριο της Ιεράς Σκήτης Αγίας Μαρίας Μαγδαληνής στην Λητή Λαγκαδά.

PERMANENTLY_REMOVED